

други въ цѣла България. Тамъ сж добили образование П. Р. Слзвейковъ, Драганъ Цанковъ, Никола П. Козлевъ, Добри Чинтуловъ, Добри Войниковъ и много други видни наши общественици, писатели и учени отъ преди освобождението¹⁾. Училището, кждето даскалъ Момчиловъ училъ на времето си добило името „Даскалоливница“.

Момчиловъ се оженилъ за съгражданката си Ана хаджи Николова, но билъ нещастенъ въ женитбата си; той я напуща и, използвайки поканата на Горно Орѣховската градска община въ 1859 година, идва въ Горна Орѣховица и полага първитѣ основи на тогавашното първо чисто българско класно училище. До това време за огнища на просвѣта и култура сж служили килийнитѣ училища и частнитѣ такива, предимно гръцки.

Момчиловъ се преселилъ въ Гор.-Орѣховица заедно съ брата си Стояна. Въ тоя градъ Иванъ Момчиловъ развива най-ползотворна дейность. Нещастieto въ женитбата му повлияла да се предаде всецѣло на литературни и училищни занятия. Тукъ встъпва въ втори бракъ съ Андони Ив. Малечкова, дъщеря на видния и влиятеленъ горно-орѣховски търговецъ Ив. Малечковъ отъ Дръново и билъ щастливъ като ималъ петъ деца; той съзнавалъ високото си призвание като учителъ и като баща и го изпълнилъ достойно и примѣрно.

Въ 1865 година Момчиловъ се отдалъ всецѣло на книжовната си дейность и престаналъ да учителствува. Като добъръ гражданинъ, учителъ и книжовникъ, той става извѣстенъ не само въ Гор.-Орѣховица, но и въ цѣлата околня. Учеността на даскалъ Ивана за времето била пословична. Всѣки го уважавалъ и обичалъ и за обществени работи и въпроси до него се отнасяли, защото Момчиловъ билъ не само учителъ тукъ, но и пѣвецъ въ църква. Гласътъ му макаръ не така звученъ, се нравѣлъ на богомолцитѣ, тъй като преди идването му въ всички църкви се четѣло на гръцки, или само отъ едната страна на аналоийтъ на славянски. И днесъ таванитѣ на църквата Св. Петъръ и Св. Богородица сж пълни съ гръцки свещени книги, на които сж служили свещеницитѣ.

Тукъ той е трѣбвало да се бори съ силнитѣ и влиятелни горно-орѣховски гъркомани, докато затвори гръцкото училище, въ което главенъ учителъ билъ Иванъ Сигалосъ (Сигалата) гркъ отъ островитѣ на Архипелага, зетъ на видния и влиятеленъ попъ Лефтеръ. До идването му въ тоя градъ въ всички тукашни черкови се четѣло и пѣло по гръцки, само въ главната черкова „Св. Богородица“ отдѣлната страна на клироса се четѣло и пѣло по църковно-славянски.

Момчиловъ направилъ преобразование въ църквитѣ,

¹⁾ М. Дичевъ — „Градиво за историята на гр. Елена“. Стр. 82. София, 1931 г.